

Türkiye
küçük
Millet Meclisleri
Mayıs 2013 O.P. Raporu

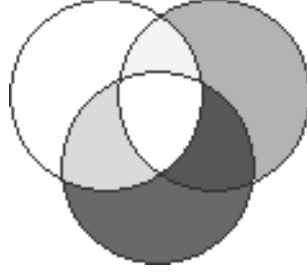

‘‘Akil İnsanlar’’ Heyetleri
‘‘Çözüm Sürecinin Neresindeyiz?’’

www.tkmm.net

Ortak Paydalar

Bu ayki toplantıların amacı Ortak Payda aramak değildi. Gene de hiç kimsenin aksini söylemediği, söyleyemediği bir dileğin/görüşün ortak payda olduğunu söyleyebiliriz:

Barış bir an önce sağlanmalıdır.

Toplantılara genel bakış

4 Nisan günü, Başbakanlık çalışma ofisinde bir araya gelen 'Akil İnsanlar' heyeti, yedi coğrafi grup olarak, iki ay sürecek çalışmalarının hazırlıklarına girişti.

Varlık nedeni 'Toplumsal Diyalog' ve başlangıç noktası sivil toplum olan TkMM'ler, bu kez siyasetten gelen bu çabaya ve çağrıya duyarsız kalamazdı, kalmadı da. 'Akil İnsanlar' listesi belli olduğunda, hem katılımcı isimlere hem de başbakana ayrı

ayrı yazdık, bu çalışmalarda TkMM'lerin oluşturduğu zeminlerin kendilerine açık olduğunu belirttik.

'Akil İnsanlar', '*Amacımız anlatmak değil, dinlemek ve raporlamak*' diyorlardı. Bu dinleme ve raporlama çalışması için TkMM'lerin en yansız ve en sağlıklı zemin olabileceğini, Akil İnsanlar'ın yarından çoğu zaten TkMM destekçisi olduğu için, çağrımızın karşılık bulacağını düşündük.

TkMM'ler hemen kendi bölgelerinin heyet başkanları ve sekreterleri ile ilişkiye geçti. Akil İnsanlar'ı Nisan ve Mayıs toplantılarına özel konuk olarak davet etti.

Ege heyetinin İzmir'de gerçekleştirdiği ilk toplantılarını İzmir kMM organize etti, çok da memnun kaldılar. Marmara grubu ile yüz yüze görüştük, onlar için uygun tarihlerde, sivil toplumla diyaloglarını amaçlayan özel toplantılar yapmaya birlikte karar aldık.

Toplantılar genellikle kendilerini 'ulusalci' olarak tanımlayan grupların örgütlü protestolarıyla karşılaşılıyordu. Bina önünde toplanarak sloganlar atan gruplar, 'Akil İnsanlar'ı hükümetin emrinde olmakla suçlamakla yetinmeyip bütün bunların 'Dış güçler' tarafından tezgâhlanmış bir oyun olduğuna kadar vardırıyorlardı. Salonlara girenler ise toplantılarda neden İstiklal Marşı okunmadığından, Atatürk ve şehitler için saygı duruşu yapılmadığından başlayarak *-ve oturup söz alarak konuşma olanağının bulunduğu şeklindeki uyarıları duymazdan gelerek-* bağırıp çağırıyor, sonra da '*Bu toplantıyı protesto ediyorum*' diyerek çıkıp gidiyorlardı. Bütün bunlar toplantılara zarar vermedi.

Ancak 2 Mayıs tarihinde Sakarya'da, 10 Mayıs tarihinde Kocaeli'nde -kendileri için hazırlanan özel- küçük Millet

Meclisi buluşmalarına, akil insanlar ‘güvenlik’ nedeniyle (!?) katılmadı, bunu da bize ‘son anda’ bildirdiler.

Sakarya Valisi, toplantıları yapmakta olduğumuz Belediye Meclisi salonunda güvenlik sağlayamayacağını ileri sürerek bir otelde yapılmasını önermiş. Biz bu toplantıların ‘Devlet Toplantısı’na dönüştürülmesine karşı olduğumuzu, hem kendisine, hem de akil insanlara bildirdik. Ama sonuç acı oldu, iki ayrı toplantı yapıldı.

Kocaeli’nde ise bambaşka bir sorun yaşandı. KocaelikMM, toplantıyı basına duyurduğunda AK Parti il Başkanlığı da bir duyuru ile heyetin gelmeyeceğini ilan etti. Hemen ardından toplantılarımıza tahsis edilen İzmit Belediye Meclis Salonu elimizden alındı. Yetmedi, toplantı için salonunu açan MÜSİAD’a baskı yapılarak salonu vermemesi istendi, başarısız oldu. Toplantı akil insanlar olmadan yapıldı, hiç bir sorun da yaşanmadı. Nedeni oldukça üzücü, Ak Parti İl Başkanı ile Kocaeli hamalımız arasında, daha kMM’ler ortalıkta yokken oluşmuş ve davalaşmaya varmış bir husumet!

Her iki toplantı öncesinde yaşananları, valilikler ve Akil İnsanlar Marmara Heyeti ile yaşanan diyalogları, kanıtlar ve tanıkları da içeren bir videoda bir araya getirerek 9 yerel kanalda her hafta yayınlanmakta olan haftalık TV programımızda yayınladık.

Katılımın gerçekleşmediği diğer illerde öne çıkan bir diğer gerekçe ise ‘*Size gelirse, herkese gitmemiz gerekir*’ yaklaşımı. Oysa TkMM’lerin bir STÖ değil, tüm STÖ’lerin, siyasi karar vericilerle buluştuğu bir zemin çalışması olduğu son derece açık.

Katıldıkları bir TkMM toplantısında, zaten o ilin önde gelen STÖ’leri ile bir araya gelmiş oluyorlar. ‘*Bu işin bana getirisi*

ne ki, neden 15 – 20 kişi için 3 saat harcıyayım?’ diyen vekillerin bu görüşü bize hiç yabancı değil. Oysa o temsilcilerin her birinin ardında bazen 10-15 ama bazen 100-150, bazen 1.000 -1.500 üye yatıyor.

TkMM'ler 2013 yılının Mayıs ayında 17 ilde toplandı, ama bambaşka bir yapı içinde. Mesela İzmir kMM Nisan ve Mayıs ayları boyunca farklı tarihlerde 3 toplantı gerçekleştirdi. Bursa kMM ise Mayıs toplantısını, Nisan ayının son haftasında yapmak mecburiyetinde kaldı.

TkMM'ler Akil İnsanlar Heyetlerinin yoğun programını göz önünde bulundurarak, ‘her ayın ilk hafta sonu buluşuyoruz’ ilkesini bu aya mahsus esnetmek zorunda kaldı. Sonuç olarak da farklı iller, toplantılarını farklı farklı tarihlerde yaptılar.

‘Akil İnsanlar’ çalışmasının özel durumu nedeniyle, Mayıs ayında yapılan toplantılara ‘milletvekilleri ve belediye başkanları’ çağrılmadılar. Diyalog, bu kez ‘Akil İnsanlar ’la sivil toplum arasındaydı.

TkMM toplantılarına, özel konuk olarak katılan Akil İnsanlar ve katıldıkları iller şöyle:

A. Faruk Ünsal (Adıyaman), **Fazıl Hüsnü Erdem** (Batman, Diyarbakır), **Cemal Uşak** (Kayseri), **Baskın Oran** (Bodrum, İzmir), **Doğu Ergil** (Ankara), **Celalettin Can** (Ankara), **Erol Göka** (Ankara), **Hayrettin Karaman** (Bursa), **Levent Korkut** (Bursa, İstanbul), **Mustafa Armağan** (Bursa, İstanbul), **Yücel Sayman** (İstanbul), **Fadime Özkan** (İzmir).

Çözüm sürecinin neresindeyiz?

5 yıldır devam eden TkMM toplantılarının yarısından fazla genel konusuna başlık teşkil eden 'Kürt sorunu', 'çözüm' sözcüğü ile birlikte ilk kez anılmıyor.

'Demokratik Açılım' sürecinde de, Oslo görüşmelerinin ortaya çıktığı dönemde de 'çözüm yolları' tüm boyutlarıyla ele alınmıştı.

Bu sebeple, geçmişle kısa bir kıyas yapmakta fayda bulunabilir. TkMM'nin web sitesinden de ulaşılabilecek, ilgili aylara ilişkin tutanak ve Ortak Payda raporlarında da, içeriğin iç aşağı beş yukarı benzer eksenlerde şekillendiği görülüyor.

Demokratik açılım döneminde, her şeye rağmen 'tepki' katsayısının, TkMM toplantıları düzeyinde daha düşük olduğunun altını çizelim. Oslo sürecinin kamuoyu tarafından öğrenilmesi, görüşmelerin sona ermesinden sonra mümkün olmuş; ancak '*Beklenen reaksiyonun*' verilmediğinin altı çizilmişti.

Tahmin edilebileceği gibi, esastan yaklaşımı üç başlıkta toplamak mümkün:

- 1- Sürece kesinlikle itiraz edenler,
- 2- Süreci kesinlikle destekleyenler,
- 3- Süreci eleştirerek destekleyenler.

Birinci grupta yer alanların, 'ilkesel olarak' barış yanlısı olması dışında, diğer gruplarla hiçbir ortak paydası yok.

Tartışmanın en büyük payını ilginç bir şekilde 'terminoloji' oluşturuyor. 'Barış, savaş, terör, şehit, terörist' sözcükleri, bu kavramların başını çekiyor.

Süreci desteklemeyenlerin **ortak savı** ‘*ortada bir savaş olmadığı, bu sebeple barış da olamayacağı*’ yönünde. Çözüm sözcüğü bu anlamda eleştirilere hedef olmuyor.

Çözüm kelimesini, sorunu daha çok ‘güvenlik, terör’ ekseninde yer alanların tercih ettiğini; ‘**barış**’ kelimesini ise ‘hak ve özgürlükler’ temelli yaklaşımlara sahip olanların kullanmaya özen gösterdiği anlaşılıyor.

Sorun birinci grup tarafından ‘terör sorunu’ olarak ifade ediliyor. Üçüncü grupta yer alanlar ‘Kürt sorunu’ -*bu tanımla Kürtlerin haklarının gasp edildiği yaklaşımının ifade edildiği anlaşılmalı*- demeyi tercih ediyorlar. Süreci destekleyip her iki tanımı yapanlar da var.

İkinci grupta yer alan azımsanmayacak sayıda katılımcının durumu ‘terör olarak’ nitelemesine rağmen süreci desteklediği görülüyor.

Sürece destek vermeyenler, ‘Kürtlerle herhangi bir sorun olmadığına ve yaşananların dış güçlerin ve başka çıkar gruplarının kışkırtmasıyla oluştuğuna’ inanıyor, PKK militanlarının sınır dışına çekilirken onlara müdahale edilmemesinin, göz yumulmasının anayasal bir suç olduğunu dile getiriliyor.

Birinci grupta yer alanların temel çözümü ‘*PKK’nın silah bırakması ve militanlarının teslim olması*’.

Aynı grupta yer alan katılımcılarımız ısrarla ‘**İmralı görüşmelerinde ne verildi?**’ sorusunu sormaktalar.

İkinci grupta yer alanların temel motivasyonunun ‘ölümlerin durması ve Türkiye’nin istikrarı’ olduğu açık.

İkinci grubun bir kısmı ve üçüncü gruptan destekçilerin tamamı ise, sorunu ‘**ulus devletin tekçi politikası**’nda görüyor. Kürtlerin, devlet politikaları sonucunda mağdur edildiğine inanıyor.

Cinsiyet odaklı genel bir dağılım yapıldığında, kadınların sürece olan desteğinin daha fazla olduğu görülebilir. Kadınların ‘çatışma durumunun en büyük mağdur grubu’ olduğu yine kadın katılımcılar tarafından dile getirilmiş.

Görüşler arasında alt başlıklar oluşturabileceklerin büyük kısmı üçüncü gruba ait. Üçüncü grup çözümü desteklemekle birlikte, ortak endişesi ‘şeffaflık’. Hükümet ve Kürt aktörler arasında yapılan görüşmelerin içeriği ve atılacak adımların bilinmezliği ciddi endişe yaratıyor. Bu halde, sivil toplumun sürece müdahil olamadığının altı çiziliyor.

Kürtlerin anadilde eğitim haklarının tanınmasına yönelik adımların atılmaması, KCK tutuklularının halen serbest bırakılmaması endişe verici unsurlar olarak tanımlanıyor.

Sorunun yalnızca ‘Kürt sorunu’ olmadığı da ileri sürülen görüşlerden. Demokratikleşmenin ancak bir bütün olarak ele alındığında doğru sonuçlar verebileceğine dikkat çekiliyor.

Yeni anayasa konusunda, Alevilerin ve diğer inanç gruplarının sorunları sıklıkla ifade edilmiş.

Siyasi partiler kanununun değişmesini ve seçim yasasının yeniden düzenlenmesini talep edenler çok sayıda.

Bu grupta sayılabilecek, bir ortak endişe ise ‘başkanlık rejimi tartışmaları’. Kamuoyunda olduğu gibi, katılımcılarımızda da

‘Başbakan Erdoğan’ın, başkan olabilmek için süreçten istifade ettiği’ fikrinde olanlar var.

Tam aksi yönde, Türkiye’nin başkanlık sistemi ile yönetilmesi gerektiğini düşünen -daha az sayıda olmakla birlikte- katılımcılarımız da var.

Son olarak akil insanlar...

Cesaretlerinden dolayı kutlayan katılımcılarımız olduğu gibi, özellikle başbakan tarafından isimlerinin belirlenmesini eleştiren katılımcılarımız da var.

Hazırlayan: Yakup Kadri Karabacak

Türkiye küçük Millet Meclisleri Koordinatörü, **03.06.2013**

“Raporda yer alan görüşler TMM katılımcılarına aittir.”

TMM Girişimi, Uncular Cad. 28/2, TR- 34672 İSTANBUL

Sayılarla TkMM MAYIS 2013 Toplantıları

Gerçekleşme sayı ve oranları:

Yapılması gereken toplantı sayısı: 22

İptal edilen toplantı: 4 (Konya, Malatya, Şanlıurfa, Van)

Yapılan toplantı sayısı: 18, Toplantı gerçekleşme oranı: %81

Sivil Toplum katılımı:

Olması gereken sivil toplum katılımcı sayısı: 360

Toplam sivil toplum katılımcı sayısı: 238, %66

Seçilmişlerin katılımı:

Katılması gereken milletvekili sayısı:

Katılan toplam milletvekili sayısı ve oranı:

Katılması gereken belediye başkanı sayısı:

Katılan toplam belediye başkanı sayısı ve oranı:

Kolaylaştırıcı ağırlayan belediye sayısı ve oranı:

Medya ilgisi:

Toplantılara katılan medya muhabiri sayısı toplam: 57

Toplantı başına düşen medya muhabiri sayısı: 3

Toplantılara kim ev sahipliği yaptı?

Ev sahipliği yapan belediyeler ve oranı: 7, % 38,88

Ev sahipliği yapan meslek odaları ve oranı: 2, % 11,1

Ev sahipliği yapan STÖ sayısı ve oranı: 8, % 44,4

Ev sahipliği yapan sendika sayısı ve oranı: 1, % 5,5

Sivil toplum bileşenlerinin katılım oranları:

Katılımcı meslek odaları sayısı: 20, %8,4

Katılımcı sendika sayısı: 30, %12,60

Katılımcı dernek/vakıf/girişim sayısı: 188, %78

İzleyiciler:

İzleyici olarak katılanlar: 295

Kanaat Önderi: 95